

Citiți lecția din manual: *Relațiile cu marile puteri în perioada 1944-1989*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Relațiile cu marile puteri în perioada 1944-1989

1. România: satelit sovietic (1947-1962)

- **23 august 1944** - România a ieșit din alianța cu statele Axei s-a alăturat forțelor Aliate;
- 12 septembrie 1944 - la Moscova, delegația română a semnat Convenția de armistițiu cu Aliații: România a fost considerată stat învins, a acceptat deplasarea trupelor Aliate pe teritoriul său și a recunoscut cedarea teritoriilor din iunie 1940 către U.R.S.S. (Basarabia și Bucovina de Nord);
- 10 februarie 1947 - la Paris, s-a semnat Tratatul de pace, prin care s-a finalizat cel de-al Doilea Război Mondial: României nu i s-a recunoscut statutul de cobiligeranță, i s-a impus plata unei despăgubiri de război sovieticilor (300 milioane de dolari) și i s-a returnat nord-vestul Transilvaniei.
- 1947-1962 - puterea comunistă a transformat România într-un stat-satelit docil:
 - a. 1947 - România a refuzat participarea la Planul Marshall (plan de ajutor economic american pentru reconstrucția Europei postbelice);
 - b. 1948-1955 - în conflictul politic sovieto-iugoslav (ruptură politică între Iugoslavia, condusă de Iosip Broz Tito, și U.R.S.S., condusă de Stalin, din cauza respingerii de către conducerea iugoslavă a ambițiilor sovietice de a o transforma într-un stat satelit) România a susținut U.R.S.S.;
 - c. 1949 - România a aderat la C.A.E.R. (Consiliul de Ajutor Economic Reciproc);
 - d. 1955 - aderarea României la O.T.V. (Organizația Tratatului de la Varșovia);
 - e. 1956 - România a sprijinit intervenția militară a U.R.S.S. în Ungaria, împotriva regimului condus de Imre Nagy (1956) ⇒ iunie-iulie 1958 - retragerea trupelor sovietice din România;

2. România: apropierea de Occident (1962-1989)

- 1962-1989 - România comunistă s-a distanțat de Moscova și s-a apropiat de Occident:
 - a. 1961-1962 - ruptura sino-sovietică (1961: divergențe ideologice între China comunistă și U.R.S.S.) și criza rachetelor din Cuba (16-28 octombrie 1962: conflict diplomatic americano-sovietic, declanșat de încercarea U.R.S.S. de a instala rachete nucleare în Cuba) i-au permis României să se distanțeze de sovietici și să adopte o linie comunistă naționalistă;
 - b. Aprilie 1964 - publicarea *Declarația cu privire la poziția Partidului Muncitoresc Român în problemele mișcării comuniste*, manifest de ieșire de sub influența sovietică;
 - c. Iulie 1967 - România s-a implicat în medierea conflictului arabo-israelian (Războiul de 6 Zile: 5-10 iunie 1967), fiind singurul stat comunist care a menținut relațiile diplomatice cu statul evreu;
 - d. 14-18 mai 1968 - la București, a avut loc vizita liderului francez Charles de Gaulle (1959-1969);
 - e. 20-21 august 1968 - „*Primăvara de la Praga*” (revoltă anticomunistă): invazia Cehoslovaciei de către trupele Organizației Tratatului de la Varșovia a fost condamnată de România;
 - f. 2-3 august 1969 - la București, a avut loc vizita președintelui S.U.A. Richard Nixon (1969-1974);
 - g. 1971-1988 - ca urmare a îmbunătățirii relațiilor româno-americane, România a beneficiat de „*clauza națiunii celei mai favorizate*” și integrarea în comunitatea internațională ca membră a G.A.T.T. (din limba engleză: *The General Agreement on Tariffs and Trade* = „*Acordul General pentru Tarife și Comerț*”), a Băncii Mondiale (1972) și a F.M.I. - Fondul Monetar Internațional (1972) ⇒ accesarea de importante împrumuturi financiare (11.4 miliarde de dolari);
 - h. 30 iulie-1 august 1975 - la Helsinki, România a participat la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa: statele comuniste și-au asumat să respecte drepturile omului;
 - i. 24 decembrie 1979 - România a denunțat invazia militară sovietică din Afghanistan (1979-1989).
- 1985-1989 - ultimii ani ai comunismului românesc au fost caracterizați printr-o izolare accentuată pe scena internațională: liderul sovietic Mihail S. Gorbaciov (1985-1991) a criticat regimul comunist român pentru respingerea reformelor aplicate în U.R.S.S. și adoptarea unei linii politice staliniste.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=FtsAgCyu-xQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=Mm7XSmPyggI>

Fișă de lucru: *Relațiile cu marile puteri în perioada 1944-1989*

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „Acordul de la Helsinki din 1975 a deschis ușa către examinarea internațională a evenimentelor interne din România. Acordul a marcat o cotitură prin importanța dată de comunitatea internațională respectării drepturilor omului și, prin extensie, a drepturilor minorităților. Respectarea acestor drepturi a devenit o preocupare legitimă a comunității internaționale și, în practică, a condiționat creditele și comerțul de performanțele unei țări în acest domeniu. “Palmaresul” României în privința drepturilor omului a fost de-a lungul întregului regim comunist unul dintre cele mai rele din blocul socialist. Deși regimul a ratificat sau a semnat un număr de instrumente internaționale garantând drepturile individuale și ale minorităților naționale, respectarea lor s-a dovedit arbitrară.”

(Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, *Istoria României*)

B. „Individualizarea României în cadrul blocului sovietic s-a conturat și mai viguros în 1967, prin două demersuri care au plasat-o în centrul atenției internaționale. Primul a fost refuzul de a se conforma consemnului Moscovei - urmat de toate celelalte țări ale Pactului de la Varșovia - de a rupe relațiile diplomatice cu Israelul în urma celui de-al treilea război israelo-arab (<<Războiul de șase zile>> din iunie 1967). Cel de-al doilea a fost recunoașterea R.F.G. și vizita lui Willy Brandt, pe atunci vicecancelar și ministru de externe, în România (3-7 august), în timp ce țările-satelit ale Moscovei nu au recunoscut decât R.D.G. Raporturile cu Israelul și R.F.G. au făcut din România un maverick (termen în engleza americană care desemnează o persoană independentă de formațiunile politice) al blocului sovietic și au atras tot mai stăruitor privirile capitalelor occidentale asupra României.”

(Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*)

1. Transcrieți, din sursa B, două fapte istorice prin care România s-a evidențiat pe planul politicii externe.
2. Menționați, din sursa A, care au fost problemele României sesizate după semnarea Acordului de la Helsinki.
3. Formulați, pe baza surselor A și B, un punct de vedere referitor la respectarea drepturilor omului în România comunistă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mălăelea, Daniel, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, Prună, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Akademos Art, București, 2025.
2. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Gîlă, Cristina-Iulia, Șerban, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Booklet, București, 2025.
3. Stoica, Stan (coordonator), Ștefănescu, Alexandru V., Preda, Elena, Becheru, Dragoș, Bilcea, Valentina, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura CD Press, București, 2025.
4. Bălănescu, Flori (coordonator), Anton, Mioara, Muller, Carmen, Mihai, Florin-Răzvan, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2025.
5. Ghețău, Gheorghe-Florin (coordonator), Bratu, Alina, Ghețău, Olenca-Georgiana, Radu, Adriana, Szakacs, Roxana-Gabriela, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2025.
6. Dobrincu, Dorin, Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana, Gheorghe, Maria Mariana, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Litera, București, 2025.
7. Barcan, Doina, Sterpu, Bogdan, *Regimul comunist în România (decembrie 1947-decembrie 1989)*, Editura Institutul European, Iași, 2003.
8. Deletant, Denis, *România sub regimul comunist*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2012.
9. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.

